

Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

24 octombrie 2019*

„Trimitere preliminară – Dispoziții fiscale – Impozit pe veniturile persoanelor fizice – Inadmisibilitatea cererii de decizie preliminară”

În cauzele conexe C-469/18 și C-470/18,

având ca obiect două cereri de decizie preliminară formulate în temeiul articolului 267 TFUE de Hof van Cassatie (Curtea de Casație, Belgia), prin deciziile din 28 iunie 2018, primite de Curte la 19 iulie 2018, în procedurile

IN (C-469/18),

JM (C-470/18)

împotriva

Belgische Staat

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din domnul E. Regan, președinte de cameră, și domnii I. Jarukaitis (raportor), E. Juhász, M. Ilešič și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: doamna J. Kokott,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru IN și JM, de J. Verbist, avocat;
- pentru guvernul belgian, de J.-C. Halleux, de P. Cottin și de C. Pochet, în calitate de agenți, asistați de W. van Eeckhoutte, avocat;
- pentru guvernul italian, de G. Palmieri, în calitate de agent, asistată de P. Gentili, avvocato dello Stato;
- pentru guvernul neerlandez, de K. Bulterman și de J. Hoogveld, în calitate de agenți;
- pentru Comisia Europeană, de H. Krämer și de W. Roels, în calitate de agenți,

* Limba de procedură: neerlandeza.

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 11 iulie 2019,
pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererile de decizie preliminară privesc interpretarea articolului 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta”).
- 2 Aceste cereri au fost formulate în cadrul unor litigii dintre IN (cauza C-469/18) și JM (cauza C-470/18), pe de o parte, și Belgische Staat (statul belgian), pe de altă parte, cu privire la decizia de impunere emisă de administrația fiscală belgiană pentru exercițiile de impunere 1997 și 1998, prin care se rectifică declarațiile lor de impozitare a persoanelor fizice.

Dreptul internațional

- 3 Articolul 20 din Tratatul privind extrădarea și asistența judiciară în materie penală între Regatul Belgiei, Marele Ducat al Luxemburgului și Regatul Țărilor de Jos, semnat la Bruxelles la 27 iunie 1962, prevede:

„(1) La cererea părții solicitante, partea solicitată confiscă și pune la dispoziție, în măsura în care acest fapt este permis de dreptul național, acele bunuri care:

- a) pot servi ca mijloace de probă;
- b) provin din infracțiune și au fost găsite înainte sau după predarea persoanei arestate.

(2) Punerea la dispoziție se poate face doar cu aprobarea camerei de consiliu a tribunalului în raza căruia au avut loc percheziția și confiscarea. Camera de consiliu decide dacă bunurile confiscate sunt puse, în tot sau în parte, la dispoziția părții solicitante. Aceasta poate dispune restituirea bunurilor care nu au o legătură directă cu fapta de care este acuzat inculpatul și decide, dacă este cazul, cu privire la obiecțiile terților care se află în posesia bunului sau ale altor persoane în drept.

[...]”

Litigiile principale și întrebarea preliminară

- 4 Faptele aferente celor două litigii principale sunt *mutatis mutandis* identice în cauzele C-469/18 și C-470/18. Acestea pot fi rezumate după cum urmează.
- 5 Reclamanții din litigiile principale sunt administratori delegați ai unor întreprinderi de comerț și de distribuție de calculatoare, precum și de componente pentru calculator. În cursul anului 1996, aceste întreprinderi au făcut obiectul unei anchete penale efectuate ca urmare a unei plângeri a administrației fiscale belgiene care, în cursul anului 1995, inițiasse anchete privind fraude în domeniul taxei pe valoarea adăugată (denumită în continuare „TVA”) de tip carusel.
- 6 În cadrul anchetei penale, o comisie rogatorie a fost executată în Luxemburg, în cursul căreia directorul unei bănci luxemburgheze a pus la dispoziție, cu ocazia audierii sale de către un judecător de instrucție luxemburghez, în prezența omologului său belgian, documente bancare referitoare la reclamanții din litigiile principale. Totuși, această punere la dispoziție a avut loc fără să fi fost solicitat acordul camerei de consiliu a tribunalului de la locul în care au fost efectuate perchezițiile și

confiscările, și anume camera de consiliu a tribunal d'arrondissement de Luxembourg (Tribunalul Districtual din Luxemburg), acord impus de articolul 20 din Tratatul de extrădare și de asistență judiciară în materie penală între Regatul Belgiei, Marele Ducat al Luxemburgului și Regatul Țărilor de Jos.

- 7 După ce a obținut autorizația de a consulta dosarul penal și de a obține o copie a acestuia, administrația fiscală belgiană a emis decizii de impunere prin care au fost rectificate declarațiile de impozitare a persoanelor fizice efectuate de reclamantii din litigiile principale și s-a dispus plata de impozite pe profitul întreprinderilor industriale și comerciale în cuantum de 536 738,94 euro pentru exercițiul financiar 1997 și de 576 717,62 euro pentru exercițiul 1998, care fuseseră plătite într-un cont luxemburghez.
- 8 Întrucât reclamațiile formulate împotriva acestor decizii de impunere de către reclamantii din litigiile principale au fost respinse, aceștia din urmă au formulat acțiuni în vederea obținerii unei scutiri de la plata impozitelor impuse în sarcina lor, susținând că documentele bancare fuseseră obținute în mod nelegal și nu puteau, prin urmare, să stea la baza unei decizii de impunere. Aceste acțiuni au fost admise printr-o hotărâre a instanței de prim grad de jurisdicție, care a fost infirmată în apel. Reclamantii din litigiile principale au formulat atunci recurs.
- 9 În fața instanței de trimitere, Hof van Cassatie (Curtea de Casație, Belgia), reclamantii din litigiile principale arată, printre altele, că rezultă din articolul 8 din Convenția europeană a drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO”), și din articolul 7 din cartă că punerea la dispoziție a datelor bancare ale persoanelor fizice nu este posibilă decât dacă procedurile legale prevăzute în acest scop sunt respectate. Or, nu aceasta ar fi fost situația în speță, astfel încât dreptul lor fundamental la respectarea vieții private ar fi fost încălcat. Obținerea unor asemenea elemente de probă cu încălcarea unui astfel de drept ar fi în contradicție cu ceea ce se poate aștepta din partea unei autorități care acționează în conformitate cu principiile bunei administrări, iar utilizarea acestor elemente de probă ar trebui, prin urmare, să fie considerată inadmisibilă.
- 10 În această privință, reclamantii din litigiile principale invocă Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), susținând că, dacă, în cadrul percepției impozitului pe venit, ar trebui admisă în dreptul belgian posibilitatea de a fi utilizate probe obținute cu încălcarea unui drept fundamental, aceasta ar determina o diferență de tratament nejustificabilă din punctul de vedere al principiului egalității și al nediscriminării, garantat de Constituția belgiană, între contribuabilul care face obiectul unei percepții a impozitului pe venit și contribuabilul care face obiectul unei percepții a TVA-ului.
- 11 Instanța de trimitere arată, pe de o parte, că reglementarea fiscală belgiană nu cuprinde nicio dispoziție generală care să interzică utilizarea unor elemente de probă obținute în mod nelegal în scopul de a stabili o datorie fiscală și de a aplica, dacă este cazul, o majorare sau o amendă. Utilizarea de către administrație a unor asemenea elemente de probă ar trebui să fie apreciată în raport cu principiul bunei administrări și cu principiul dreptului la un proces echitabil. Cu excepția cazului în care legiuitorul prevede sancțiuni speciale în această privință, utilizarea în cauze fiscale a acestor elemente de probă ar putea fi înlăturată numai dacă ele au fost obținute într-un mod care contrazice atât de mult ceea ce se poate aștepta de la o autoritate care acționează în conformitate cu principiul bunei administrări, încât această utilizare ar trebui în orice caz să fie considerată inadmisibilă, sau dacă această utilizare pune în pericol dreptul contribuabilului la un proces echitabil. În această apreciere, instanța ar putea să țină seama în special de unul sau de mai multe dintre următoarele aspecte: caracterul pur formal al neregularității, repercusiunile acesteia asupra dreptului sau a libertății pe care norma încălcată le protejează, caracterul intenționat sau neintenționat al neregularității săvârșite de autoritate și împrejurarea că gravitatea încălcării depășește cu mult neregularitatea săvârșită.

- 12 Instanța de trimitere citează, pe de altă parte, Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), și observă că, în această hotărâre, Curtea a statuat că, în materia percepției TVA-ului, trebuie înlăturate probe obținute cu încălcarea unui drept fundamental. În schimb, ar rezulta din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că utilizarea unui element de probă obținut cu încălcarea articolului 8 din CEDO nu conduce în mod necesar la o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat la articolul 6 paragraful 1 din CEDO și că articolul 13 din CEDO nu impune, în sine, înlăturarea din dezbateri a unui asemenea element de probă.
- 13 Ținând seama de această jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, instanța de trimitere consideră necesară sesizarea din nou a Curții cu privire la aspectul dacă, în materie de TVA, articolul 47 din cartă trebuie interpretat în sensul că se opune în orice împrejurări utilizării unor elemente de probă obținute cu încălcarea dreptului la respectarea vieții private garantat de articolul 7 din cartă sau în sensul că nu se opune unei reglementări naționale în temeiul căreia instanța care trebuie să aprecieze dacă un asemenea element de probă poate fi utilizat pentru a fundamenta o percepere a TVA-ului este obligată să efectueze o examinare precum cea expusă anterior.
- 14 Instanța de trimitere precizează că, deși cauzele principale privesc impozitele pe venituri și, prin urmare, nu este vorba despre o materie care intră sub incidența dreptului Uniunii, un răspuns la întrebarea adresată în fiecare dintre cauzele conexate este necesar pentru a putea aprecia inegalitatea de tratament, invocată de reclamantii din litigiile principale, care ar exista între un contribuabil care face obiectul unei percepții a impozitului pe veniturile persoanelor fizice și un contribuabil care face obiectul unei percepții a TVA-ului.
- 15 În aceste condiții, Hof van Cassatie (Curtea de Casație) a decis, în cauzele C-469/18 și C-470/18, să suspende judecarea acestora și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară, formulată în mod identic în fiecare dintre aceste două cauze:

„Articolul 47 din cartă [...] trebuie interpretat în sensul că, în cauzele care privesc [TVA-ul], se opune în orice împrejurare utilizării mijloacelor de probă care au fost obținute cu încălcarea dreptului la respectarea vieții private garantat de articolul 7 din cartă sau acest articol lasă o marjă unei reglementări naționale potrivit căreia instanța competentă care trebuie să stabilească dacă un astfel de mijloc de probă poate fi utilizat ca temei în vederea stabilirii TVA-ului trebuie să efectueze o apreciere precum cea descrisă [în motivarea cererii de decizie preliminară]?”

Procedura în fața Curții

- 16 Prin decizia președintelui Curții din 6 septembrie 2018, cauzele C-469/18 și C-470/18 au fost conexate pentru buna desfășurare a procedurii scrise, precum și în vederea pronunțării hotărârii.

Cu privire la admisibilitatea cererilor de decizie preliminară

- 17 Astfel cum arată instanța de trimitere, situația în discuție în cauzele principale, al căror obiect este o rectificare a declarațiilor privind impozitul pe veniturile persoanelor fizice, nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii.
- 18 Trebuie să se observe că faptul că, în cauzele principale, au fost obținute elemente de probă în cadrul unei proceduri penale desfășurate în urma unei plângeri a administrației fiscale belgiene care a investigat fraude privind TVA-ul nu implică, în sine, astfel cum a arătat doamna avocată generală la punctul 66 din concluzii, că utilizarea acestora în vederea unei rectificări a declarațiilor privind impozitul pe veniturile persoanelor fizice constituie o punere în aplicare a dreptului Uniunii, în sensul articolului 51 alineatul (1) din cartă. Astfel, o asemenea utilizare nu prezintă o legătură cu dreptul Uniunii care depășește vecinătatea care poate exista, într-un stat membru, între normele referitoare la

perceperea TVA-ului și cele referitoare la perceperea impozitului pe veniturile persoanelor fizice sau efectele indirecte ale uneia dintre aceste materii asupra celeilalte (a se vedea în acest sens Hotărârea din 10 iulie 2014, Julián Hernández și alții, C-198/13, EU:C:2014:2055, punctul 34, precum și jurisprudența citată).

- 19 În speță, Curtea nu poate, așadar, să aprecieze, din perspectiva cartei, reglementarea sau jurisprudența națională aplicabilă utilizării, în procedura de percepere a impozitului pe veniturile persoanelor fizice care i-a vizat pe reclamantii din litigiile principale, a unor elemente de probă care, potrivit instanței de trimitere, au fost obținute în mod nelegal.
- 20 Cu toate acestea, deși cauzele principale privesc impozitul pe veniturile persoanelor fizice, instanța de trimitere, a cărei întrebare din fiecare cauză privește în mod expres interpretarea articolului 47 din cartă, urmărește în realitate să stabilească în ce măsură dreptul Uniunii permite sau nu utilizarea unor elemente de probă obținute în mod nelegal în scopul percepării TVA-ului. Astfel, în opinia sa, ar putea exista, cu privire la acest aspect, o divergență între soluția stabilită de Curte în Hotărârea din 17 decembrie 2015, WebMindLicenses (C-419/14, EU:C:2015:832), și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului. Răspunsul la întrebarea adresată i-ar fi necesar pentru a putea aprecia inegalitatea de tratament, invocată de reclamantii din litigiile principale, care ar exista între un contribuabil care face obiectul, precum în speță, al percepării impozitului pe veniturile persoanelor fizice și un contribuabil care face obiectul unei percepări a TVA-ului.
- 21 În această privință, trebuie amintit că Curtea a recunoscut ca admisibile cereri de decizie preliminară referitoare la dispoziții de drept al Uniunii în cazuri în care situația de fapt din litigiul principal se situa în afara domeniului de aplicare al acestui drept, dar în care aplicabilitatea acestor dispoziții fusese determinată de dreptul național ca urmare a unei trimiteri realizate de acesta din urmă la conținutul acelor dispoziții (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 octombrie 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, punctul 45, și Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 53, precum și jurisprudența citată).
- 22 Astfel, atunci când o legislație națională se conformează, în soluționarea unor situații pur interne, soluțiilor reținute în dreptul Uniunii, pentru a evita, de exemplu, apariția unor discriminări împotriva resortisanților naționali sau a unor eventuale denaturări ale concurenței ori pentru a asigura o procedură unică în situații comparabile, există un interes al Uniunii cert ca, pentru a evita viitoare divergențe de interpretare, dispozițiile sau noțiunile preluate din dreptul Uniunii să primească o interpretare uniformă, indiferent care sunt condițiile în care acestea urmează să fie aplicate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 octombrie 1990, Dzodzi, C-297/88 și C-197/89, EU:C:1990:360, punctul 37, Hotărârea din 17 iulie 1997, Leur-Bloem, C-28/95, EU:C:1997:369, punctul 32, și Hotărârea din 18 octombrie 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, punctul 46).
- 23 Astfel, o interpretare dată de Curte unor dispoziții de drept al Uniunii în situații care nu intră în domeniul de aplicare al acestora se justifică atunci când dispozițiile menționate au devenit, în temeiul dreptului național, direct și necondiționat aplicabile unor asemenea situații, pentru a se asigura un tratament identic acestor situații și situațiilor care intră în domeniul de aplicare al respectivelor dispoziții (Hotărârea din 18 octombrie 2012, Nolan, C-583/10, EU:C:2012:638, punctul 47, precum și Hotărârea din 7 noiembrie 2018, C și A, C-257/17, EU:C:2018:876, punctul 33).
- 24 În contextul unei situații precum cea în discuție în cauzele principale, care nu intră în domeniul de aplicare al dreptului Uniunii, revine instanței de trimitere sarcina să indice Curții, în conformitate cu ceea ce impune articolul 94 din Regulamentul de procedură al Curții, motivul pentru care litigiul pendinte în fața sa prezintă cu dispozițiile dreptului Uniunii un element de legătură care face ca interpretarea preliminară solicitată să fie necesară pentru soluționarea respectivului litigiu (a se vedea în acest sens Hotărârea din 15 noiembrie 2016, Ullens de Schooten, C-268/15, EU:C:2016:874, punctul 55, și Hotărârea din 20 septembrie 2018, Fremoluc, C-343/17, EU:C:2018:754, punctul 22).

- 25 Or, în măsura în care dreptul Uniunii nu prevede norme privind modalitățile de administrare a probelor în materie de fraudă privind TVA-ul, statelor membre revenindu-le obligația de a stabili astfel de norme cu respectarea principiului efectivității dreptului Uniunii și a drepturilor garantate de acest drept (a se vedea în acest sens Hotărârea din 17 decembrie 2015, *WebMindLicenses*, C-419/14, EU:C:2015:832, punctele 65-68, și Hotărârea din 17 ianuarie 2019, *Dzivev și alții*, C-310/16, EU:C:2019:30, punctul 24), existența unei trimiteri a dreptului național la dispoziții ale dreptului Uniunii este dificil de conceput în acest domeniu. În orice caz, nu reiese din decizia de trimitere că dreptul belgian cuprinde o astfel de trimitere.
- 26 Din ansamblul considerațiilor care precedă rezultă că prezentele cereri de decizie preliminară sunt inadmisibile.

Cu privire la cheltuielile de judecată

- 27 Întrucât, în privința părților din litigiile principale, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară și hotărăște:

Cererile de decizie preliminară formulate de Hof van Cassatie (Curtea de Casație, Belgia), prin deciziile din 28 iunie 2018, sunt inadmisibile.

Semnături